

Sygn. akt III AUa 977/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Beata Michalska (spr.)

SSA Iwona Szybka

Protokolant: Stażysta Aleksandra Białecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 czerwca 2017 r. w Ł.

sprawy **J. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom i wymiar składek

na skutek apelacji J. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 12 maja 2016 r. sygn. akt VIII U 1455/15,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 977/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 12 maja 2016 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie J. T. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. z dnia 10 kwietnia 2015 roku stwierdzającej, że J. T., jako osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 grudnia 2009 roku do dnia 31 lipca 2014 roku, a także określił podstawę wymiaru składek na wcześniej wymienione obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za ww. okres.

Rozstrzygnięcie zapadło w następującym stanie faktycznym:

Wnioskodawczyni J. T. prowadzi jednoosobową pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej od dnia 1 listopada 2007 roku pod firmą (...) z siedzibą w Ł.. Przeważającym przedmiotem działalności jest działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej. J. T. dokonała wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych, wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej z dniem 1 grudnia 2009 roku. W spornym okresie od 1 grudnia 2009 roku do 31 lipca 2014 roku ubezpieczona z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej dokonała zgłoszenia wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego.

Ubezpieczona w spornym okresie została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego przez płatnika składek Liga Gentlemanów A. D. z siedzibą w W. na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/8 etatu z wynagrodzeniem odpowiadającym 1/8 obowiązującego w danym roku wynagrodzenia minimalnego.

Jednocześnie w spornym okresie ubezpieczona została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego przez płatnika składek R. W. prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w K. jako zleceniobiorca. Z tytułu zawartej umowy zlecenia płatnik składek w złożonych imiennych raportach miesięcznych o należnych składkach ZUS RCA za okres od 1 grudnia 2009 roku do 31 lipca 2014 roku wykazał podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 30 zł brutto. Ubezpieczona w spornym okresie składała zeznania podatkowe, w których deklarowała przychody, koszty, dochody/stratę z pozarolniczej działalności gospodarczej na zasadach ogólnych. Ponadto w okresie od 1 listopada 2007 roku do 31 grudnia 2010 roku była płatnikiem VAT. Obowiązujące w spornym okresie najniższe podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności wynosiły w grudniu 2009 roku – 1.915,80 zł; w okresie od stycznia 2010 roku do grudnia 2010 roku – 1.887,60 zł; w okresie od stycznia 2011 roku do grudnia 2011 roku – 2.015,40 zł; w okresie od stycznia 2012 roku do grudnia 2012 roku – 2.115,60 zł; w okresie od stycznia 2013 roku do grudnia 2013 roku – 2.227,80 zł; w okresie od stycznia 2014 roku do lipca 2014 roku - 2.247,60 zł.

Zaskarżoną decyzją z 10 kwietnia 2015 roku ZUS stwierdził, że J. T., jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 grudnia 2009 roku do 31 lipca 2014 roku, a także określił podstawę wymiaru składek na wcześniej wymienione obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy .

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał przede wszystkim na podstawie zgromadzonych w aktach rentowych i w aktach sprawy dokumentów oraz częściowo na podstawie zeznań wnioskodawczyni. Powołane dokumenty nie były kwestionowane w toku postępowania przez żadną ze stron, a Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, aby z urzędu zakwestionować ich wartość dowodową w sprawie.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny był w zasadniczo bezsporny pomiędzy stronami, gdyż spór sprowadza się w istocie do odmiennej interpretacji obowiązujących przepisów, a odwołująca się nie kwestionowała wskazanego przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji okresu podlegania ubezpieczeniom, ani też miesięcznych podstaw wymiaru składek.

Ubezpieczona w toku postępowania sądowego stanęła na stanowisku, że w ogóle nie jest zobowiązana do uiszczania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, ponieważ jako osoba jednocześnie zatrudniona na podstawie umowy o pracę (w niepełnym wymiarze czasu pracy i z wynagrodzeniem poniżej płacy minimalnej), wykonująca umowę zlecenie i prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą może podlegać ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu umowy o pracę oraz z tytułu wykonywanego zlecenia.

Sąd Okręgowy odmówił wiary zeznaniom odwołującej się w zakresie, w jakim twierdziła, iż otrzymała od organu rentowego pisemną informację, w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, iż odstępuje od dochodzenia roszczeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, albowiem brak jest tego rodzaju dokumentu w aktach rentowych wnioskodawczyni a organ rentowy zaprzeczył, iż pismo w tym przedmiocie kierował do wnioskodawczyni, wskazując, iż brak jest ku temu podstaw.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek o przesłuchanie w charakterze świadków S. T., M. T. oraz R. W. zgłoszony na okoliczność, iż organ rentowy za lata 2009-2012 wydał odmienną decyzję, że nie podlega ona ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, która to decyzja miała zaginać. W ocenie Sądu I instancji dowód z zeznań świadków nie może służyć ustaleniu istnienia decyzji administracyjnej oraz jej treści, zwłaszcza w kontekście braku jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że została ona kiedykolwiek wydana. Dopuszczenie dowodu z zeznań świadków w ocenie Sądu Okręgowego jest zbędne, gdyż okoliczność faktyczna na jaką mieliby zeznawać nie ma znaczenia dla

rozstrzygnięcia w sprawie. Skierowanie do wnioskodawczyni pisma przez organ rentowy o treści wskazywanej przez wnioskodawczynię nie ma znaczenia dla oceny zgodności z prawem zaskarżonej decyzji.

W tak ustalonym stanie faktycznym, powołując się na treść art.2, art. 6 ust. 1 pkt 1, 4 i 5, art. 8 ust. 1, art. 9, art. 9 ust. 1,1a i 2a, art. 11 ust. 1 i art.12 ust. 1, art. 13 pkt 4, art. 18 ust. 8 oraz art. 36 ust. 1, ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (jt. Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. W odniesieniu do J. T. zachodzi zbieg trzech tytułów do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. pracowniczego, z tytułu wykonywania umowy zlecenia oraz z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Przedmiotem sporu jest właściwa wykładnia przepisu art. 9 ust. 2a ustawy o s.u.s. Z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika, iż w przypadku skarżącej nie miał zastosowania art. 9 ust. 2, a w konsekwencji prowadzenie działalności gospodarczej stanowiło dla niej tytuł do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi

Odnosząc się zaś do zarzutu, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych odstąpił od żądania od niej zapłaty zaległych składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, o czym miała zostać poinformowana w formie pisma lub decyzji, przy czym odwołująca nie mogła sprecyzować formy rzekomego dokumentu, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 6 k.c. to na wnioskodawczyni spoczywał ciężar dowodowy w niniejszej sprawie. Z tych względów, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

W apelacji ubezpieczona zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisu art. 9 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niewłaściwą wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że prowadzenie działalności gospodarczej stanowiło dla wnioskodawczyni tytuł do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi w sytuacji, gdzie przepis ten nie może mieć zastosowania, ponieważ dotyczy tylko i wyłącznie osób, co do których występuje zbieg jedynie z dwóch wymienionych wprost w tym przepisie tytułów do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, to jest z tytułu działalności gospodarczej oraz umowy zlecenia. Podnosząc powyższy zarzut, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uchylenie zaskarżonej decyzji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, że prowadzenie działalności gospodarczej nie stanowiło dla wnioskodawczyni tytułu do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, a także zasądzenie od organu rentowego na rzecz apelującej zwrotu kosztów procesu przed Sądem drugiej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu. Sąd pierwszej instancji przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne, a to sprawia, że nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego ponownego przytaczania (por. wyrok SN z dnia 11 czerwca 1999 r. w sprawie II CKN 391/98).

Jak stwierdził Sąd Okręgowy, w sprawie nie był kwestionowany fakt, że w odniesieniu do odwołującej się mamy do czynienia ze zbiegiem trzech tytułów do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. pracowniczego, z tytułu wykonywania umowy zlecenia oraz z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Skarżąca nie zakwestionowała ustaleń Sąd I instancji dotyczących podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności. Apelująca wskazała jednak, że art. 9 ust.2a ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jt. Dz.U. z 2016, poz.963 ze zm.) dotyczy tylko i wyłącznie sytuacji, w której występuje zbieg dwóch tytułów ubezpieczenia, stąd niewłaściwe jego zastosowanie w niniejszej sprawie.

Z zarzutem tym nie sposób się zgodzić. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o s.u.s., osoby pozostające w stosunku pracy spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów, są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy. Mogą one dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z innych tytułów, z zastrzeżeniem ust. 1a, zgodnie z którym pracownicy, których podstawa wymiaru składek na okres miesiąca jest niższa od minimalnego

wynagrodzenia podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów. Zgodnie natomiast z art. 9 ust. 2a cyt. ustawy, osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, która jednocześnie wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia tej działalności, jeżeli z tytułu wykonywania umowy zlecenia podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Może ona dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z tytułu umowy zlecenia. Art. 9 ust. 2a ustawy o s.u.s. jest przepisem szczególnym w stosunku do przepisów art. 9 ust. 1 i 2 tej ustawy. Z uwagi na brzemienie tego przepisu zawsze powstaje obowiązek ubezpieczeń społecznych z działalności gospodarczej przy jednoczesnym wykonywaniu umowy zlecenia, jeżeli z tytułu wykonywania umowy zlecenia podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność tj. odpowiednio niższa od 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek lub 30% minimalnego wynagrodzenia.

W sytuacji zaś, gdy pracownik wykonuje jednocześnie pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z innym podmiotem niż własny pracodawca, prowadzący jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku pracy. Jeżeli podstawa wymiaru składek z umowy o pracę, w przeliczeniu na okres miesiąca wynosi mniej niż minimalne wynagrodzenie, osoba taka obejmowana jest również obowiązkowo ubezpieczeniami z kolejnego tytułu. Drugi obowiązkowy tytuł do podlegania ubezpieczeniom jest ustalany w zależności od wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z umowy zlecenia. W przypadku, gdy podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ze stosunku pracy, w przeliczeniu na okres miesiąca, wynosi co najmniej tyle ile minimalne wynagrodzenie za pracę, to zarówno z tytułu wykonywania umowy zlecenia i z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej osoba ta podlega ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym dobrowolnie.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 11 lutego 2015r., w sprawie I UK 203/14, zgodnie z którym w razie równoczesnego podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz z tytułu umowy zlecenia znajduje zastosowanie przepis art. 9 ust. 2a ustawy o s.u.s., nawet w sytuacji, jeżeli nie są to jedyne tytuły podlegania tym ubezpieczeniom. W takim przypadku z uwagi na nieosiągnięcie wynagrodzenia z umowy zlecenia nie niższego niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego ubezpieczony powinien podlegać ubezpieczeniom z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. W zbliżonym stanie faktycznym Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego oddalającego jego apelację.

W powołanej wyżej sprawie odwołujący się prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci transportu osobowego - taksówki osobowej. Następnie zawarł umowę o pracę w wymiarze 1/8 etatu i wynagrodzeniem w wysokości 1/8 najniższego wynagrodzenia oraz w dalszej kolejności zawarł umowę zlecenia za wynagrodzeniem 30 zł brutto miesięcznie. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że regulacja zbiegu tytułów ubezpieczenia uległa z dniem 1 listopada 2005 r. istotnej zmianie przez dodanie cyt. art. 9 ust.2a. Zmiana powyższa miała uzasadnienie fiskalne poprzez eliminację wyboru tytułu ubezpieczenia z bardzo niską podstawą wymiaru składek. Tak więc przepis art. 9 ust. 2a ograniczył zasadę pierwszeństwa w czasie w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą i wykonujących jednocześnie umowy cywilnoprawne. Przepis ten powiązał rodzaj obowiązkowego tytułu ubezpieczenia z wysokością podstawy wymiaru składek. Zdaniem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uzasadnieniu cyt. wyroku, w obecnym stanie prawnym nie ma już możliwości zmiany tytułu ubezpieczenia z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na umowę zlecenia niezależnie od wysokości otrzymywanego wynagrodzenia (odprowadzanej składki).

W rezultacie powyższych rozważań za niezasadny uznać należy zarzut naruszenia prawa materialnego w postaci art. 9 ust. 2a ustawy systemowej poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i dlatego dzieląc w pełni stanowisko Sądu I instancji oraz nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.